

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De vanitate et miseria humane vite. liber d[omi]ni
Joha[n]nis tritemij abbatis spanhemen[sis] ordinis diui
patris benedicti**

Trithemius, Johannes

Moguntina, 1495

Q[uo]d omnia mu[n]dana vanitati sint obnoxia. Cap[itulum] ii.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb00040426-7

mediana d. 4.
7. Erth.
folio 14. 37

Matth. 10.

Joan. 14.

patriam nostrā celestem rite tendimus: cū mandatis dei et ecclesie catholice, sincera deuocōne obedimus. Quisq̄ ergo ad celestem patriam venire desiderat: nullas in via moras vel solacia distractionis querat. Vinus em̄ patriā suā amare cōvincitur: quisq̄ pulchritudine exili delectatur. Ad celestem itaq̄ patriam venire non poterit: q̄ huius mūdi voluptates nō cōtemnit. Volentibus igitur in via dei proficere, primū omniū cōtemptus voluptatū indicitur: sine quo christi charitas nunq̄ acquiritur. Ip̄e nāq̄ dixit. Qui vult venire post me abneget semetip̄m sibi: et tollat crucē suā et sequatur me. **Christus dñs non ster. via, veritas, et vita.** hec p̄cepit: hec docuit: hec fecit. Ad vitā eternā christus via est: sicut ip̄e dicit. Ego sum via veritas et vita: ego sum ostium: quoniā nemo venit ad patrem nisi p̄ me. Quid aliud queris o anima misera: quid amplius requiris? Christus iesus dei filius et homo tibi noīmā viuendi tradidit: qui contemptū mūdi verbo docuit: et demonstrauit exemplo. Ecce te summus arbiter deus ad mūdi contemptū vocat: et adhuc dissimulas? Cur mundū sponte pro dei amore non deseris: quē mox es relictura p̄ interitū carnis? Nihil sub sole p̄ma nec in potestate hoīs: sed oīa tanq̄ fumus euanescent.

voluptates mundi

Christus

Quōd omnia mūdana vanitati sunt obnoxia.

Erth. 1.

Vanitas vanitatum Cap. ij.

dixit concionator ille quondā sapientissimus: vanitas vanitatum: et omnia vanitas. Quid omnia? Que vanitas vanitatū? Omnia que tempore et vicissitudine labant et pereūt. Mundus transiit et cōcupiscentia eius: et nos omēs morimur: et quasi aque in terram dilapse, amplius nō reuertimur. Quicq̄ ergo corrumpitur: recte vanitas vanitatum nominatur. Omnia autem que in mūdo generantur corruptioni obnoxia sunt: et ergo vana sunt omnia: et vanitas vanitatū. In hebreo habetur, babal babalym: quod p̄ter septua-

oīa

ginta omnes similiter grece transfulerunt. at mos atmon:
quod nos possumus vaporem fumi et auram tenuem que
cito soluitur appellare. Et quid tam tenue ut homo: qui
hodie viuit. et cras non comparet. Si homo non vanitas
tas: vbi sunt omnes progenitores nostri? Ubi sunt virtus
quondam famosi in generacionibus suis: qui sibi populos
multos et regna subiecerunt? Ubi est senex annorum ma
thusalam? Ubi potentissimus tyrannorum nemroth? Ubi
fortissimus sampson? Ubi abessalon pulcherrimus? Ubi
sapientissimus salomon? Ubi cresus auro ditissimus? Ubi
Ubi alexander magnus domitor orbis? Ubi plato ar
chiphilosophus? Ubi homerus poetarum maximus? vbi
reliqua cohors philosophorum? Omnes ante multos annos
nos mortui sunt: et in sua vanitate perierunt. Quid pro
dest illis nunc omni ante habita potestas: quid honores.
quid diuicie. quid volans fama per orbem? Ecce iam in
pulvere dormiunt: et tanquam non fuerint de memoria hominum
num perierunt. Vanitas sunt itaque omnia que in mundo cer
nuntur: vanus homo: vane diuicie: vani honores. Que
enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur
eterna. Dicit namque sanctus apostolus. Vanitati creatura
ra subiecta est. et ingemiscit et parturit: et prestolatur re
uelationem filiorum dei. Tandem omnia vana sunt: donec
ventat quod perfectum est. Omnia itaque vanitati obnoxia
sunt: que celi ambitu continentur super terram. Nihil tem
porale permanet: nihil terrenum perseverat: nihil mortua
le diuturnum. Quid si magnus sis princeps et multis an
nis vluas in terra? Mortis enim iudicium etiam si ad
tempus differas euadere non poteris. Veniet prope vna
dies ex insidijs irruens subito: que omnem spem tuam au
ferat simul et vitam. Hodie princeps. hodie dominus. hodie
potens in terra: et cras mortuus: sub terra cadaver
putridum abscondetur. Ecce imperator heri potens. hodie
ad sepulchrum defertur mortuus: et qui auro inducitur
et purpura: nudus pene ad fontem vermium esca proficit

Homo

1-2

3

4. 5.

5. 7

9. 10.

11. 12

probat

potest

fama

diuicia

tom. 8.

formit

Relic

28.

Imperator

4

1

2

Hodie

1

2. tur. Hæri populis imperabat et gentibus: hodie vitam
 amisit et imperiũ: nunquã ad illud amplius reuersurus.
 3. Hæri cum transiret genua curuabantur omnium: hodie
 4. mortuus portatur ad foueam: et capitis operimentũ ne
 5. mo dignatur attingere. Hæri ad imperiũ eius torquebãt
 6. et non est qui liberet eũ. Hæri cũ loqueretur omniũ aures
 7. cum silencio intendebant: hodie magna voce clamat in
 8. tormentis: et nemo compatitur. Hæri tanq̃ non mortu-
 9. rus cõuiujs effluebat regalibus: hodie pre ardore igniũ
 sit estuat: nec est qui potũ sitienci tradat. Hæri sedens p
 10. tribunali auro renitens et gemmulis. in admirationẽ suã
 11. traherat populos: hodie vilissimo circumamictus lin-
 12. theo: horrendis scetet vermibus. Hæri dulcibus delecta-
 batur melodijs cantantiũ: hodie constitutus apud infe-
 ros: ludibriũ factus est demonũ. Hæri crassum nitidũq̃
 corpus balneis fouebatur temperatissimis: hodie apud
 inferos pice torquetur et sulphure: sicut scriptũ est. Date
 ei in tormentis: quantum in delicijs fuit. Et iterum. Pon-
 tentes inquit potenter tormenta patientur. Quid tũc pro-
 derũt misere anime temporis transacti honores: quid di-
 uide. quid potestates? Ibi impij cessauerũt a tumultu:
 ibi honoz terrene potestatis cõtemnitur: ibi diuiciarum
 magnitudo despicitur. Quid ergo superbis inflata pote-
 stas: quid tumes auri cupido insatiabilis? Quicqd ho-
 noris vel diuiciarũ in mũdo possides: cito et forsitan ho-
 die amittes. Cũq̃ ad inferos per acheronta transferis:
 nihil omnino tecũ ex hoc mundo portabis: nisi hoc solũ
 quod boni mali uẽ in corpore gesseris. Transit mundus
 et concupiscencia eius: breuis transit omnis terrena po-
 testas: nec diuturnũ aliquid sub sole permanet. Quid si
 magnus sit homo super terrã: quid si potens. si doctus.
 si fortis. si pulcher. si diues? Omnium vita breuissima est:
 nec est distinctio psonarum vel dignitatũ: quicqd morta-
 le est moritur. Dicit namq̃ vir sapiens. Nemo est qui sem-
 per uiuat: et habeat huius rei experientiam. Constitutũ

Honor
 diuicias
 potestas
 sapientia
 cupiditas

Bonum
 malum non
 erudit
 Galio 12

Distinctio
 aucto
 bona in

aburtili

h. 9.

est omnibus hoibus semel mori: nec euadere mortē possu-
 mus: licet eam p multos annos differamus. **Omnia que**
 de terra sunt in terrā reuertuntur: spiritus carne solutus
 ad iudicis tribunal rapitur: vbi pro morū qualitate pre-
 miatur. Quousq; nūc igitur dormitas o hō: **Quādiu pa-**
 tientiā longanimitatis dei dissimulas: **Quare vitam tuā**
 in melius non emendas: **Ecce moriuntur** quotidie ante
 oculos tuos hoies: **decedūt** repente pueri et senes: **cadūt**
 in foueā docti et insipientes: et tu veluti securus nihil de
 tua morte cogitas: **Ecce mūdus ruit**, perit hoies, ciuita-
 tates subuertuntur et vrbes: nihil diu pmanet in humani-
 nis: et adhuc dura mens tua nō concutitur: **Cito veniet**
 interitus tuus: prope est mors: finis appropinquat.
Quid moraris? Quid expectas? Quid tardas? Quare
 non agis penitentiā miser: dum sanus et fortis es: **Ecce**
 mūdus transit, et sequeris: **decepit et cū diligis: mentitur**
 et confidis. **Quid putas fiet tibi? Cū pereunte peris: cū**
 labente laberis: cū decipiente decaperis. **Ne amatoribus**
 mūdi. **Stulti sunt, miseri sunt, infelices sunt.** Eniūcro diū
 tenere mundū cupiūt: celū et terrā pariter amittūt. **Diuis**
 cias et honores seculi anxie querūt: et puenire ad celestia
 regna confidūt: **Sed contrariū est qđ loquitur in euang-**
 gelio dñs: **Nemo potest inquit duobz dñis seruire. Qui**
 sunt duo dñi? **Deus et mundus.** Nam deum qui diligit:
 mundū contemnit. **Et qui amat mundū: negligit deum.**
Non potestis inquit deo seruire et māmone: id est diuis
 cijs. **Vita p̄sens non manet sed transit: nō durat sed euas-**
 nescit: non stat sed perit. **Vita itaq; est ad patriā: p quā nō**
 reuersuri amplius momentis singulis trāsimus. **Inspies**
 ergo viator est qui viarū spectaculis intētus, tam excellen-
 tis patrie obliuiscitur: qui negleclis eternis, temporalia
 et vana sectatur: qui mundū iam iamq; labentē amplecti-
 tur. **Nihil em̄ rebus mūdi fugacius: nihil humana vita**
 fragilius: nihil terrena potestate breuius. **Beatus itaq;**
 homo qui mundū nouit contemnere: qui voluptates car-
 nis didicit superare: qđ diuicias buius perituri seculi pos-

tribunal

patentia

omni

ciuitate

penitentia

Amor mundi

Stulti

diuis

honor

facies

folio 10

Matt. 6. 24.
 duo dñi mundus

vita p̄sens

vita ad patriam

folio 14.

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

est non amare. Omnia em̄ que terrena sunt hominē solū
in morte derelinquūt: ita ut qui diues multa possederat:
nihil penitus secum ferat. Hinc sapiens clamat dicens.
Quid homini supest in om̄i labore suo: quo laborat sub
sole. Eecēq; multi hodie in mūdi istius labore desudant:
cōgregādis diuicijs die noctuq; inuigilant: erudiūt li-
beros. in altū construūt edificia: et in medio opere subita
morte pereūt: et nihil penitus secū ferūt: sed nudi reuer-
tūtur in terrā vnde sumpti sunt. Generatio vadit et gene-
ratio venit: terra autē in seculum stat. Alijs morientibus
nascūtur alij: et dū generationi succedit generatio: nihil
manet stabile in mūdo. Quid hac vanius vanitate: terra
manet que hoīm causa facta est: et ipse homo terre dñs in
puluerem repente dissoluitur. Nō est memoria primis q̄
nos p̄cesserūt: et sicut p̄terita apud nos abscondit obli-
uio: sic ea que vel nūc sūt vel futura sunt posteritas igno-
rabit: et cūcta silencio p̄teribūt: et quasi non fuerint ab-
scondentur. Vana sunt igitur om̄ia: et non solū vana: sed
et vanitas vanitatū. Vanus est mūdos: quoniā eos quos
amatores tolerat: morientes minime saluat. Vanī sunt
omnes honores seculi: quia quos magnos corā hoīb^{us}
faciunt: repente solos et ignobiles in morte derelinquūt.
Vanē diuicie: quia possessores suos a morte nō liberāt:
sed de abusu grauius damnant. Vanā est om̄is potestas
terrena: quoniā eos quos in sublimitate posuit: in pūcto
deserens ad inferos transmittit. Vanā est sanguinis alti
nobilitas: quoniā quos gloriosos corā hoīb^{us} facit: mo-
rientes escam vermibus concedit. Vanā est parentele am-
pla familia: quoniā q̄ nobilitate generis viuis ab alijs
secernitur: mortuus bestijs comparatur. Vanā est cogna-
tio carnis: quia interrūpere non potest sententiā mortis.
Vanū est dulce maritale cōiugium: quoniā quos viuis
rū multis impensis laboriosa educatio: quoniā parentē
quē viuū sequitur: mortuū detestatur. Vanū est quicquid
in mūdo p̄ciosum cernitur: quoniā cito valde amittitur.

centes

terra ma-
nens sicut
mors

mudus 1

solus 2

diuicie 3

potestas 4

sanguis 5

nobilitas 6

familia 7

cognatio 8

cōiugium 9

9

10

10. 1.

Cum ergo vana sint omnia: pfecto vanus euanesce de
siderat: quisquis vanitatē amat. Dinc nos beatus iobā
nes admonet dicens. Filioli: nolite diligere mundū neq;
ea que in mūdo sunt: quoniā si quis mundū amat. non
est charitas patris in eo. Omne em̄ qđ est in mūdo. conu
cupiscentia carnis est et concupiscentia oculoꝝ et supbia
vite. Fugiendus ergo est mūdus: quoniā male suos ama
tores remunerat: quos in eternū damnat. *Hinc 2° ad Cor. 7. 23.*

Quā hec vita sit quedā peregrī

natio a patria nostra celesti in qua
negociandū omnibus est.

Cap. iij.

Sanctus apostolus dicit. Quā diu sumus in
corpore: peregrinamur a dño. Et beatus iob
ait. Dilicia est vita hoīs sup terrā. Si ergo
peregrini sum⁹: qre ad patriā nō festinam⁹?

Si milites: qre nō militamus? Ecce in hac vita positi
peregrinos nos esse cognoscim⁹: et tamē siniri nrm exiliū
nō oramus: sed patrie celestis obliti. peregrinationis car
cerē diligin⁹. Qui male militat: finē belli formidat. Sic
omīs hō qđ diuicijs et honoribus mūdi effluit: mori prin
mescit. Nā si miliciā suā se bene cōsummasse cognosceret:
ad premium festinaret. Quā vero multa se cōmisisse mala
meminit: idcirco exire de corpore ⁊ a pparere sūmo iudici
valde ptimecit. Et qre te miser in occurū saluatoris tui
nō pparas? Quare nō agis penitentiā dū sanus es? Se
cure mori: qđ bene viuūt. Cognosce te peregrinū esse sup
terrā: et talē cōuersationē tuā instituas: qualē te inueniri
morientē optas. Ad qđ sanctū differo ppositū de die in
diē: Tur hodie nō incipis: qđ in crastinū pponis? Dul
tos deceptis spes vite longioris: qz dum viuere diutius in
mūdo cupiūt: tēpus penitēdi turpiter amittūt. Sepe nāq;
hō iusto dei iudicio dū voluntatē cōuersionis pcrastinat:
morte interceptus: et velle et posse pariter amittit. Deo
us enim omnipotens qui veniam penitenti tribuit: nulli
differentiā dicit crastinū spopondit. Dinc nos admo

*Morboꝝ quis
timeat
12. 27. 29*

Penitentia